

ONDERZOEK BESCHERMDE NATUUR

BEUNINGSE PLAS

Toetsing Wet natuurbescherming, onderdelen
soortenbescherming en gebiedsbescherming

NATUURBALANS – LIMES DIVERGENS BV

Radboud Universiteit, Toernooiveld 1
Postbus 6508, 6503 GA Nijmegen

T (024) 352 88 01

In opdracht van: Boskalis Nederland

Opgesteld door: D. Heijkers
Projectnummer: 17-203

Datum: 26-9-2018

adviesbureau voor natuur & landschap

info@natuurbalans.nl
www.natuurbalans.nl

Rapporttitel	
Onderzoek beschermde natuur Beuningse Plas	
Getekend voor akkoord	
Naam en functie van vertegenwoordigingsbevoegde	G. Hoogerwerf directeur-groootaandeelhouder
Handtekening	
Datum	26-9-2018

Colofon

© 2018 Natuurbalans - Limes Divergens BV / Boskalis Nederland

Tekst en samenstelling: Ing. D. Heijkers

Eindverantwoordelijk: Drs. G. Hoogerwerf

Projectnummer: 17-203

In opdracht van: Boskalis Nederland

Wijze van citeren: Heijkers, D., 2018. Onderzoek beschermde natuur Beuningse Plas. Toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdelen soortenbescherming en gebiedsbescherming. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

Niets uit dit rapport mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Boskalis Nederland en Natuurbalans - Limes Divergens BV noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Gegevens die afkomstig zijn uit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Natuurbalans - Limes Divergens BV is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbalans - Limes Divergens BV. Boskalis Nederland vrijwaart Natuurbalans - Limes Divergens BV voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Natuurbalans - Limes Divergens BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP	7
3	ONDERZOEKSMETHODE.....	9
3.1	Bronnenonderzoek.....	9
3.2	Veldonderzoek	9
3.3	Onderzoeksopzet	9
4	TOETSING WET NATUURBESCHERMING: ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING.....	11
4.1	Vaatplanten en mossen	11
4.2	Vleermuizen	11
4.3	Grondgebonden zoogdieren	12
4.4	Broedvogels.....	13
4.5	Reptielen	14
4.6	Amfibieën	14
4.7	Vissen	15
4.8	Ongewervelden	16
5	TOETSING WET NATUURBESCHERMING: ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	18
6	CONCLUSIES	20
6.1	Consequenties natuurwetgeving	20
6.2	Mitigerende maatregelen	20
6.3	Tijdelijke natuur	21
6.4	Aanbevelingen	21
6.5	Vervolgonderzoek	21
6.6	Samenvatting	22
7	BRONNEN	23
	BIJLAGE 1 LUCHTFOTO VAN HET ONDERZOEKSGBIED	24

1 INLEIDING

Aanleiding

Nabij Beuningen ontwikkelt Boskalis Nederland de komende jaren de Beuningse Plas, een zandwinplas van ongeveer 72 ha. Deze ontwikkeling vindt plaats in het agrarische gebied tussen Beuningen en Nijmegen, ten noorden van de A73 ter hoogte van knooppunt Neerbosch (figuur 2).

Uitvoering van de geplande werkzaamheden kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (Wnb), die onder andere de bescherming regelt van dier- en plantensoorten en Natura 2000-gebieden. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb vereist mogelijk een ontheffing en/of vergunning.

Ten behoeve van de uitvoerbaarheid en vergunbaarheid van de voorgenomen ingreep dient een actueel en volledig beeld te bestaan van het voorkomen van beschermde natuurwaarden op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de ingreep. Aan de hand daarvan dient de voorgenomen ingreep getoetst te worden aan de bepalingen in de Wnb.

Figuur 1: Begrenzing van het onderzoeksgebied tussen Beuningen en Nijmegen, t.b.v. de toekomstige ontwikkeling van de Beuningse Plas (ondergrond OpenTopo.nl, september 2017).

Probleemstelling

Een actueel en/of volledig verspreidingsbeeld van beschermde natuurwaarden op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep ontbreekt. Hierdoor is niet duidelijk of er een kans bestaat op overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb.

Opdrachtformulering

Op verzoek van Boskalis Nederland heeft Natuurbalans - Limes Divergens BV een natuuronderzoek uitgevoerd waarbij de volgende onderdelen aan bod zijn gekomen:

- De verspreiding van beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de ingreep;
- De verplichtingen die bij realisatie van de voorgenomen ingreep voortvloeien uit de bepalingen in de Wnb.

Het onderzoek bestond uit een combinatie van een bureaustudie en veldbezoeken, waarbij op basis van uitvoerige kennis over ecologie en verspreiding van flora en fauna een inschatting is gemaakt van de potenties van de ingreeplocatie voor beschermde natuurwaarden. Aan de hand van deze inschatting zijn mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in beeld gebracht en zijn maatregelen aangegeven om eventuele schade te mitigeren of te compenseren. Tenslotte is aangegeven of nader veldonderzoek noodzakelijk is.

Doelstelling

Het onderzoek heeft als doel de impact van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden vast te stellen, om zo te kunnen bepalen of er een kans is op overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb. Het onderzoek geeft antwoord op de volgende vragen:

Traject Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming

1. Komen op de ingreeplocatie beschermde soorten voor of kunnen deze hier worden verwacht?
2. Wat zijn eventuele negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op deze beschermde soorten?
3. Op welke wijze kunnen eventuele negatieve effecten voorkomen of beperkt worden?
4. Is er een kans op overtreding van verbodsbepalingen uit artikel 3.1 (soorten Vogelrichtlijn), 3.5 (soorten Habitatrichtlijn) of 3.10 (andere soorten)?
5. Is een ontheffing van de Wnb nodig?
6. Wordt vervolgonderzoek noodzakelijk geacht?

Traject Wet natuurbescherming: onderdeel gebiedsbescherming

Door middel van een voortoets wordt antwoord gegeven op de vraag of er een kans is op negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Hierop zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect.
2. Er is kans op een negatief effect, maar het effect is zeker niet significant. Een vergunningaanvraag is aan de orde. Voor de toetsing dient een *verslechteringstoets* te worden uitgevoerd.
3. Er is kans op een significant negatief effect. Een vergunningaanvraag is aan de orde. Voor de toetsing dient een *passende beoordeling* te worden uitgevoerd.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft ligging en begrenzing van de ingreeplocatie en gaat in op de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 3 volgen opzet en uitvoering van het voorliggende onderzoek. In hoofdstuk 4 en 5 wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan de Wnb, respectievelijk toetsing van soorten en van gebieden. In hoofdstuk 6 worden de belangrijkste conclusies op een rij gezet.

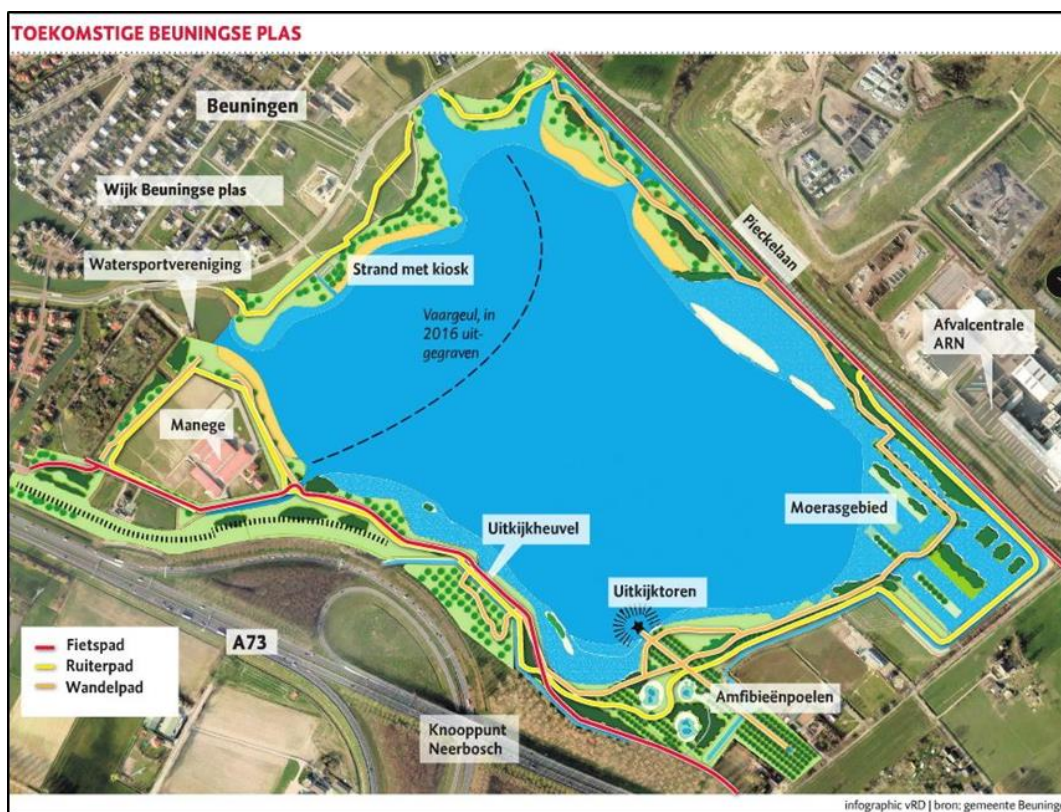
2 BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP

In het gebied ten zuidoosten van het dorp Beuningen is zandwinning voorzien. Momenteel bestaat het gebied grotendeels uit agrarische akkers (voornamelijk maïsteelt) en braakliggende percelen. Tussen de percelen liggen diverse sloten en A-watergangen. Op enkele van de braakliggende terreindelen zijn door afgraving waterplassen ontstaan. De foto's op de volgende pagina geven een goede impressie van het gebied.

In de toekomst ontstaat als gevolg van de zandwinning een waterplas van ongeveer 72 ha: de Beuningse Plas. De komende jaren wordt deze plas gegraven en wordt de omgeving ingericht. Daarbij zijn de oost- en zuidoever bestemd voor natuur. Ten behoeve van recreatie komt aan de westoever - en voor een deel aan de noordoever op het westelijke eiland - een zandstrand. Figuur 2 toont het toekomstbeeld van de plas.

In 2020 wordt begonnen met de zandwinning. Het project loopt door tot 2038.

Voorliggend onderzoek richt zich alleen op de aanleg van de zandwinplas en de werkzaamheden die daarmee gepaard gaan. De afvoer van zand en klei maakt geen onderdeel uit van voorliggende rapportage. Dat wordt apart getoetst.

Figuur 2: Toekomstige inrichting van de te ontwikkelen Beuningse Plas.

Foto's van het onderzoeksgebied: 1. Oeverzone van de toekomstige plas aan de rand van Beuningen; 2. Gronddepot en ruigte centraal in het gebied; 3 en 4. Sloten met aangrenzende akkers in het gebied; 5. Een van de plassen; 6. Natte zone langs de oostrand van het onderzoeksgebied. De luchtfoto in bijlage 1 toont de foto-locaties.

3 ONDERZOEKSMETHODE

3.1 BRONNENONDERZOEK

Voor het onderzoek zijn archiefgegevens verzameld van beschermde planten en dieren in de omgeving van de ingreeplocatie. In de eerste plaats is hiervoor de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Deze databank bevat waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren in Nederland. De NDFF-aanvraag is gedaan op 23 april 2018 en bevat alle waarnemingen van beschermde soorten over de afgelopen 10 jaar.

3.2 VELDONDERZOEK

In de periode mei t/m juli 2018 is de ingreeplocatie diverse keren bezocht door een ecooloog van Natuurbalans - Limes Divergens. Het doel van die veldbezoeken was tweeledig:

1. Er is een inschatting gemaakt van de potenties van de locatie voor beschermde soorten. Deze inschatting is gemaakt op basis van een beoordeling van aanwezige biotopen en habitats op de ingreeplocatie, in combinatie met uitvoerige kennis over ecologie en landelijke verspreiding van beschermde soorten.
2. Er is specifiek gezocht naar aanwezigheid van in Nederland beschermde planten- en diersoorten.

De bezoeken zijn uitgevoerd op basis van de kennisdocumenten voor rugstreeppad, poelkikker en grote modderkruiper. De bezoeken op 15 mei, 23 mei en 12 juni vonden overdag plaats, waarbij het hele onderzoeksgebied is onderzocht op aanwezigheid van (sporen van) beschermde dieren. Daarbij zijn wateren en sloten steekproefsgewijs onderzocht met een schepnet en is gelet op kooractiviteit van amfibieën. Op 24 mei en 11 juli hebben avondbezoeken plaatsgevonden die gericht waren op het luisteren naar kooractiviteit van amfibieën.

3.3 ONDERZOEKSOPZET

Toetsing aan de Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming

Door middel van een effectanalyse wordt onderzocht of de voorgenomen ingreep leidt tot negatieve effecten op beschermde soorten. Daarbij wordt in de Wnb onderscheid gemaakt in drie beschermingsregimes:

- 1) Soorten Vogelrichtlijn (§ 3.1 Wnb): alle van nature in Nederland in het wild levende vogels.
- 2) Soorten Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wnb): alle soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage I en II van het Verdrag van Bern en bijlage II van het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- 3) Andere soorten (§ 3.3 Wnb): alle soorten die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden met uitzondering van vrijstellingen.

Indien uit de effectanalyse blijkt dat er een kans is op overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb zijn vervolgstappen nodig:

- a) Treffen van maatregelen om negatieve effecten te voorkomen.
- b) Werken volgens een goedgekeurde gedragscode.
- c) Aanvragen van een ontheffing van de Wnb.

---

a. Treffen van maatregelen

Door het treffen van maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen, verminderd of hersteld. Daarbij kan het gaan om mitigerende maatregelen (voorkomen of verminderen van effecten of herstel op de locatie van handeling) of om compenserende maatregelen (herstel of verbetering op een andere locatie).

b. Werken volgens goedgekeurde gedragscode

Handelingen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting leiden niet tot overtreding van verbodsbepalingen uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 indien deze handelingen aantoonbaar worden uitgevoerd conform een goedgekeurde gedragscode. In dat geval is geen ontheffing nodig.

c. Ontheffing Wnb ten aanzien van beschermde soorten

Kan overtreding van verbodsbepalingen - ondanks voorgaande stappen - niet geheel worden voorkomen en geldt er geen vrijstelling, dan is ontheffing van de verbodsbepalingen nodig. Een ontheffing kan uitsluitend worden verleend onder de volgende voorwaarden:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een wettelijk belang.
3. Er is geen verslechtering/afbreuk van de staat van instandhouding van beschermde soorten.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming: onderdeel gebiedsbescherming

Door middel van een voortoets wordt bepaald of er voor de voorgenomen ingreep een vergunningplicht geldt ex artikel 2.7 van de Wnb. In de voortoets worden de volgende vragen beantwoord:

1. Ligt een Natura 2000-gebied binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep?
2. Wat zijn de mogelijke negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in kwestie? Daarbij wordt ook ingegaan op effecten van stikstofuitstoot (NO_x) en -depositie op stikstofgevoelige habitats.
3. Kan de ingreep, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied:
  - a. de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied verslechteren?
  - b. een (significant) verstorend effect hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen?

Uiteindelijk wordt in voorliggende rapportage een antwoord gegeven op de vraag of een vergunning op de Wnb vereist is en zo ja, middels welke toets een verlening daarvan dient te worden beoordeeld; een *verslechteringstoets* of een *passende beoordeling*. De vergunning dient aangevraagd te worden bij Provincie Gelderland.

Indien mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn om schade te verzachten of te compenseren, houdt dat per definitie in dat er een kans is op significant negatieve effecten. In dat geval dient voor uitvoering van de ingreep een vergunning aangevraagd te worden.

4 TOETSING WET NATUURBESCHERMING: ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

4.1 VAATPLANTEN EN MOSSEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Grote delen van het onderzoeksgebied bestaan uit voedselrijke (maïs)akkers die oninteressant zijn als groeiplaats voor beschermde soorten. Lokaal zijn wel potenties aanwezig in braakliggende schrale terreindelen waarvan de teelaarde reeds is afgegraven. Tijdens het veldbezoek zijn hier echter geen beschermde planten aangetroffen. Aangezien de NDFF ook geen waarnemingen bevat van beschermde planten in de omgeving, is beoordeeld dat op de ingreeplocatie geen streng beschermde planten- en mossensoorten voorkomen.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vaatplanten en mossen worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor vaatplanten en mossen is daarmee niet aan de orde.

4.2 VLEERMUIZEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Het onderzoeksgebied bestaat uit grote landbouwpercelen en open braakliggende terreinen. Opgaande begroeiing is beperkt tot opslag van wilgen van enkele jaren oud, en diverse struwelen (met name gewone vlier). Doordat de bomen nog jong en dun zijn (stamdiameter <10 cm) kan aanwezigheid van verblijfplaatsen binnen het onderzoeksgebied worden uitgesloten.

Essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied is binnen het plangebied niet aanwezig op basis van landschapskenmerken (open landschap zonder geleidende landschapselementen met intensief agrarisch gebruik) en resultaten uit eerder onderzoek naar vleermuizen (van der Burgt, 2016). Uit dat onderzoek is gebleken dat het gebruik van het gebied door vleermuizen voornamelijk beperkt is tot begroeiing rond het plangebied.

Negatieve effecten van de ingreep

Foerageergebied is hoofdzakelijk beperkt tot de randen van het plangebied, die intact blijven. Daardoor kan de ingreep nauwelijks leiden tot aantasting van foerageergebied. Na afloop van de zandwinning krijgen grote delen van de oeverzone een groene inrichting. Deze nieuwe inrichting zal zorgen voor een kwaliteitsimpuls ten opzichte van de huidige intensieve landbouw. Hetzelfde geldt voor de oeverzone van de plas zelf, die voor vleermuizen onderdeel kan gaan uitmaken van het foerageergebied. Een afname van geschikt foerageergebied ten opzichte van de huidige situatie is daarmee niet aan de orde.

Voorkómen van negatieve effecten

In het inrichtingsplan is veel ruimte opgenomen voor ontwikkeling van natuurlijke biotopen (moeraszone, poelen) en opgaande beplanting langs de oevers van de plas. Deze terreindelen kunnen na ontwikkeling van de vegetaties onderdeel gaan uitmaken van het foerageergebied.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vleermuizen worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor vleermuizen is daarmee niet aan de orde.

4.3 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

De NDFF bevat waarnemingen van diverse beschermde zoogdieren, waaronder een aantal soorten waarvoor in Gelderland een vrijstelling geldt (diverse kleine marterachtigen, muizen, vos, ree etc.). Beschermde soorten waarvan waarnemingen bekend zijn uit de omgeving van het onderzoeksgebied zijn bever, das en eekhoorn.

Bever is bekend uit de uiterwaarden van de Waal ten noorden van het onderzoeksgebied. Waarnemingen zijn verricht op meer dan één kilometer afstand. Binnen het onderzoeksgebied zelf ontbreekt geschikt habitat voor deze soort, waarmee aanwezigheid ervan kan worden uitgesloten.

Van dassen zijn verschillende waarnemingen van verkeersslachtoffers bekend uit de nabijheid van de A73. De dichtstbijzijnde bekende verblijfplaats volgens de NDFF ligt op ruim een kilometer afstand van het onderzoeksgebied in het Personenbos, een bosstrook ten zuiden van de A73. Uit het onderzoeksgebied zelf zijn geen waarnemingen van dassen bekend. Tijdens de veldbezoeken zijn eveneens geen bewoningssporen aangetroffen van dassen. Ook ontbreken voedselrijke graslanden die voor de das essentieel zijn als foerageergebied (regenwormen). De akkers bieden slechts tijdelijk voedsel, terwijl de braakliggende terreindelen nauwelijks geschikt zijn als foerageergebied. Uitgaande van de verspreidingsgegevens en de veldbeoordeling wordt geconcludeerd dat binnen het onderzoeksgebied momenteel geen voortplantings- of rustplaatsen van de das aanwezig zijn.

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos, omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is. Binnen het onderzoeksgebied ontbreken oude bossen volledig. Om die reden is beoordeeld dat het onderzoeksgebied ongeschikt is als leefgebied voor eekhoorn.

Negatieve effecten van de ingreep

Ontwikkeling van de Beuningse Plas leidt niet tot negatieve effecten ten aanzien van beschermde zoogdieren.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van grondgebonden zoogdieren worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor grondgebonden zoogdieren is daarmee niet aan de orde.

4.4 BROEDVOGELS

Wettelijke status

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels, dat globaal loopt van maart tot en met juli. Tijdens het broedseizoen vallen namelijk bewoonde nesten onder de reikwijdte van artikel 3.1 van de Wnb en zijn daardoor beschermd.

Een nest is de plek die vogels vervaardigen om de eieren uit te broeden en de jongen te verzorgen. Voor een verdere aanscherping van het begrip 'nest' wordt onderscheid gemaakt tussen broedseizoenen en niet-broedseizoenen.

Nesten jaarrond beschermd

Van een aantal vogels is het nest jaarrond beschermd, dus ook buiten het broedseizoen. Zo vallen de nesten van roofvogels, uilen (met uitzondering van bosuil), gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, ooievaar en roek het hele jaar onder de definitie van 'voortplantingsplaats of rustplaats' in art. 3.1 van de Wnb¹. Deze nesten zijn, voor zover niet permanent verlaten, jaarrond beschermd.

Nesten beschermd tijdens broedseizoen

Nesten van de overige vogelsoorten vallen buiten het broedseizoen niet onder de definitie van 'nesten, rustplaatsen of voortplantingsplaatsen' zoals benoemd in artikel 3.1 van de Wnb. Ze worden namelijk het daaropvolgende broedseizoen niet weer in gebruik genomen en zijn buiten het broedseizoen niet van belang voor de instandhouding van de soort.

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Potentieel geschikte broedlocaties voor vogels zijn aanwezig in wilgenopslag, struwelen, in ruigtevegetaties en in oevervegetaties langs watergangen en plassen etc.

Nesten die ook buiten het broedseizoen vallen onder de definitie van 'voortplantingsplaats of rustplaats' (jaarrond beschermde nesten), zijn niet aanwezig binnen het onderzoeksgebied. Tijdens de veldbezoeken is geconstateerd dat er geen geschikte nestbomen of nestkasten aanwezig zijn. Vanwege het overwegend intensieve agrarische grondgebruik is het plangebied zelf ook nauwelijks interessant als foerageergebied. De omgeving van het plangebied is kleinschaliger en meer begroeid, en biedt op basis van een betere habitatgeschiktheid wel goede kansen voor soorten met een jaarrond beschermd nest. Zo zijn uit de NDFF waarnemingen bekend van onder meer buizerd, kerkuil en steenuil in de omgeving. Kleinschalige landschappen zoals het aangrenzende Arnpark of de omgeving rond de dijk bij Weurt vormen kansrijkere habitats voor deze soorten.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Gedurende het broedseizoen kan het kappen van bomen en het uitvoeren van graafwerkzaamheden in ruigtes en langs waterkanten leiden tot beschadiging van nesten van broedende vogels.

Aanleg van de plas leidt niet tot aantasting van de essentiële functionele leefomgeving van beschermde soorten die nestelen in de omgeving, zoals steenuil of kerkuil. Ten opzichte van het huidige intensieve agrarische gebruik zal de groene inrichting van de oevers van de plas het gebied alleen maar geschikter maken als foerageergebied.

¹ De voormalige lijst van soorten met een jaarrond beschermd nest blijft vooralsnog onveranderd, met uitzondering van provincie Limburg, die een andere lijst heeft opgenomen in haar beleidsregels.

Voorkómen van negatieve effecten

Om negatieve effecten ten aanzien van broedvogels te voorkomen, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van aanwezige broedvogels. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Als alternatief kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om de ingreeplocatie voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor vogels om er te broeden. Dit kan door het rooien van bomen en struiken en het zeer kort houden van overige vegetaties, door het plaatsen van visuele verstoring of door dagelijkse betreding van de ingreeplocatie. Dergelijke maatregelen dienen uitsluitend voor het voorkómen van vestiging, niet voor het bestrijden van al aanwezige broedgevallen. Op deze wijze wordt voorkomen dat broedvogels gaan broeden op de ingreeplocatie, waarna werkzaamheden ook in het broedseizoen kunnen plaatsvinden.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vogels worden niet overtreden, mits de voorgestelde mitigerende maatregelen worden getroffen. Een ontheffing van de Wnb voor vogels is daarmee niet aan de orde.

4.5 REPTIELEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit de directe omgeving van de ingreeplocatie zijn geen archiefwaarnemingen bekend van reptielen (NDFF). Mede op basis van het ontbreken van geschikte reptielbiotopen, zoals heide, heischrale graslanden of goed ontwikkelde bosranden, kan worden aangenomen dat beschermde reptielen niet op de ingreeplocatie voorkomen.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van reptielen worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor reptielen is daarmee niet aan de orde.

4.6 AMFIBIEËN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Een aantal van de plassen en sloten vormen actueel voortplantingshabitat van diverse soorten amfibieën. Tijdens de verschillende veldbezoeken (scheppen, luisteren overdag en 's avonds) zijn in het gebied de volgende algemene soorten aangetroffen: bastaardkikker, bruine kikker, gewonde pad en kleine watersalamander.

Streng beschermde soorten zijn niet aangetroffen tijdens de veldbezoeken. Deze zijn ook niet bekend uit het onderzoeksgebied, maar wel uit de naaste omgeving (bron: NDFF).

Van poelkikker zijn diverse archiefwaarnemingen bekend uit agrarische gebieden die aan de noord- en zuidkant grenzen aan het onderzoeksgebied. Tijdens diverse veldbezoeken is de soort echter niet in het plangebied zelf aangetroffen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd volgens

het kennisdocument voor poelkikker, waardoor verwacht wordt dat momenteel geen populaties van poelkikker aanwezig zijn binnen het plangebied.

Alpenwatersalamander is bekend van enkele geïsoleerde locaties in Nijmegen, op ruim een kilometer afstand. Het natuurlijke verspreidingsgebied van deze soort bevindt zich vooral op en rond de bosrijke stuwwal en zuidoosten van Nijmegen. Binnen het onderzoeksgebied wordt de soort niet verwacht.

Kamsalamander is bekend uit de omgeving van de Waaluiterswaarden ten noorden van het onderzoeksgebied, op zo'n twee kilometer afstand. Gezien de ruime afstand en de marginale kwaliteit van de wateren binnen het onderzoeksgebied wordt de soort daar niet verwacht.

Van rugstreeppad zijn gedateerde waarnemingen (>25 jaar) bekend uit de uiterwaarden van de Waal bij Beuningen. Uitgaande van het ontbreken van actuele waarnemingen in de omgeving en het niet aantreffen van de soort tijdens inventarisaties conform het kennisdocument voor rugstreeppad, kan worden aangenomen dat het plangebied momenteel geen leefgebied vormt voor rugstreeppad.

Negatieve effecten van de ingreep

Ontwikkeling van de zandwinplas kan leiden tot aantasting van het leefgebied van diverse algemene amfibieën. Voor deze soorten geldt in Gelderland een vrijstelling voor overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb in geval van ruimtelijke ontwikkelingen.

Van streng beschermde amfibieën zijn momenteel geen populaties aanwezig. Door de ontwikkeling van de zandwinplas zal de habitat echter sterk veranderen, wat kan leiden tot het ontstaan van potentieel geschikt habitat voor nieuwe soorten, waaronder een pioniersoort als rugstreeppad. Mochten deze soorten zich in de loop van het project in het gebied vestigen, dan kunnen verdere werkzaamheden van invloed zijn op hun leefgebied.

Voorkómen van negatieve effecten

- In het kader van de zorgplicht dient bij uitvoering van werkzaamheden aan wateren rekening gehouden te worden met aanwezigheid van algemene amfibieën. Droogvallen of dempen ervan als gevolg van grondverzet dient voorkomen te worden gedurende de periode van voortplanting (maart-juli). Is dat niet mogelijk, dan kan het nodig zijn om dieren weg te vangen en te verplaatsen naar een geschikte locatie verderop, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Overtreding van verbodsbepalingen als gevolg van vestiging van 'nieuwe' soorten (soorten die het gebied tijdens de werkzaamheden koloniseren) kan worden voorkomen door vooruitlopend op die mogelijkheid het plangebied aan te wijzen als 'tijdelijke natuur'. Zie paragraaf 6.3 voor een verdere toelichting hierop.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van amfibieën worden niet overtreden, mits voorgestelde mitigerende maatregelen worden getroffen. Een ontheffing van de Wnb voor amfibieën is daarmee niet aan de orde.

4.7 VISSEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Tijdens het veldbezoek zijn de watergangen en plassen in het onderzoeksgebied steekproefsgewijs bemonsterd met behulp van een schepnet. Daarbij zijn de volgende

---

vissoorten aangetroffen: baars, blankvoorn, driedoornige stekelbaars, kleine modderkruiper, snoek en vetje.

Streng beschermde soorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldonderzoek. Uit de wijdere omgeving is alleen grote modderkruiper bekend (NDFF, van Kessel en Kranenbarg, 2012). Van deze soort zijn waarnemingen bekend uit het agrarisch landschap ten westen van het onderzoeksgebied, op ruime afstand (> 5 km). Een aantal van de sloten binnen het onderzoeksgebied is in potentie geschikt als leefgebied voor de soort, maar ondanks diverse schepnetbemonsteringen conform het kennisdocument voor grote modderkruiper is de soort niet aangetroffen. Aanwezigheid van een populatie wordt momenteel niet verwacht. Aangezien sloten binnen het plangebied via onder andere de Oude Wetering wel in verbinding staan met watergangen in actueel leefgebied van grote modderkruiper, kan niet worden uitgesloten dat de soort, gezien de lange looptijd van het project, op een gegeven moment opduikt in het gebied.

Negatieve effecten van de ingreep

Gedurende de ontwikkeling van de zandwinplas kan grondverzet leiden tot effecten op watergangen en plassen die het leefgebied vormen van algemene vissen. Voor deze soorten geldt in Gelderland een vrijstelling voor overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb in geval van ruimtelijke ontwikkelingen. Van streng beschermde soorten komen momenteel geen populaties voor in het plangebied.

Op den duur worden alle sloten opgenomen in een grote plas, waarvan vooral de oeverzones kansrijk leefgebied blijven vormen voor vissen.

Voorkómen van negatieve effecten

Voorkomen dient te worden dat watergangen worden gedempt of droogvallen tijdens de werkzaamheden. Indien dat niet helemaal te voorkomen is, is het in het kader van de zorgplicht noodzakelijk om deze werkzaamheden onder ecologische begeleiding uit te voeren. Die begeleiding houdt in dat, voordat een watergang droogvalt of wordt gedempt, aanwezige vissen worden weggevangen en verplaatst naar een locatie verderop, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Verder wordt aanbevolen om, gezien de lange looptijd van het project, rekening te houden met kolonisatie door grote modderkruiper. Mocht deze in de loop van het project binnen het plangebied worden aangetroffen, dan worden in overleg met een ecologisch deskundige maatregelen getroffen. Overtreding van verbodsbepalingen als gevolg van vestiging van deze soort kan worden voorkomen door vooruitlopend op die mogelijkheid het plangebied aan te wijzen als 'tijdelijke natuur'. Zie paragraaf 6.3 voor een verdere toelichting hierop.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vissen worden niet overtreden, mits voorgestelde mitigerende maatregelen worden getroffen. Een ontheffing van de Wnb voor vissen is daarmee niet aan de orde.

4.8 ONGEWERVELDEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Van beschermde dagvlinders, libellen of overige ongewervelden zijn geen populaties bekend op de ingreeplocatie en deze worden er ook niet verwacht. Reden daarvoor is dat de habitatkwaliteit ter plaatse van de ingreeplocatie van marginale kwaliteit is, waardoor de

locatie geen essentieel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van beschermde ongewervelden. De gunstige staat van instandhouding van beschermde ongewervelden komt niet in gevaar.

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van ongewervelden worden niet overtreden. Een ontheffing van de Wnb voor ongewervelden is daarmee niet aan de orde.

5 TOETSING WET NATUURBESCHERMING: ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

De ingreeplocatie ligt ruim buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken ligt op ongeveer twee kilometer afstand van de ingreeplocatie (zie figuur 3). Van fysieke aantasting is geen sprake.

Grote zandwin- en klasseerinstallaties kunnen samen met de inzet van graafmachines een aanzienlijke hoeveelheid stikstofverbindingen uitstoten. Deze stikstofverbindingen kunnen schadelijk zijn voor stikstofgevoelige habitats en leefgebieden binnen Natura 2000 gebieden, ook buiten het ingreepgebied (externe werking). Het gaat hierbij om een tijdelijk effect tijdens de aanlegfase van de plas.

In een onderzoek door LBP Sight naar luchtkwaliteit en stikstofdepositie (De Boer & Simons, 2018) is met behulp van de AERIUS Calculator bepaald of een effect op stikstofgevoelige habitats of leefgebieden aanwezig is. Daaruit is gebleken dat er geen of nauwelijks effecten zijn op stikstofgevoelige habitats en leefgebieden. Er is geen vergunning Wet natuurbescherming nodig vanwege de stikstofuitstoot vanuit onderhavig project.

Figuur 3. Ligging van het onderzoeksgebied (zwarte lijn) ten opzichte van de begrenzing van het Natura 2000-gebied Rijntakken (groene vlakken). De onderlinge afstand bedraagt twee kilometer.

---

6 CONCLUSIES

6.1 CONSEQUENTIES NATUURWETGEVING

Wet natuurbescherming – onderdeel soortenbescherming

- Het verspreidingsbeeld van beschermde soorten op de ingreeplocatie en binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep is actueel en compleet. Vervolgonderzoek is niet nodig.
- Binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep komen momenteel geen streng beschermde soorten voor. Wel dient gedurende het broedseizoen rekening gehouden te worden met broedende vogels. Daarnaast komen in het gebied algemene soorten voor, waaronder zoogdieren, amfibieën en vissen.
- Negatieve effecten kunnen worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen voorafgaand of tijdens de werkzaamheden. Deze zijn opgenomen in paragraaf 6.2.
- De werkzaamheden duren enkele jaren en zorgen voor een sterke verandering van aanwezige habitats: *intensief beheerde agrarische akkers met sloten* → *braakliggende schrale terreindelen en tijdelijke kleidepots* → *zandwinplas met een omvang van 72 ha*. Deze veranderende omstandigheden kunnen een aantrekkende werking hebben op beschermde soorten die momenteel nog niet in het plangebied aanwezig zijn. Om te voorkomen dat deze leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming wordt geadviseerd om het gebied aan te melden als tijdelijke natuur (zie paragraaf 6.3).
- Indien de voorgestelde mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, wordt overtreding van verbodsbepalingen uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb voorkomen.

Wet natuurbescherming – onderdeel gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt geheel buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied zijn op voorhand uitgesloten. Verdere toetsing en vergunningverlening zijn niet nodig.

6.2 MITIGERENDE MAATREGELEN

- De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen (globaal maart t/m juli).
- Als het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te werken, worden mitigerende maatregelen getroffen. Dit kan door het terrein vóór aanvang van het broedseizoen ongeschikt te maken voor broedvogels door het rooien van struiken en het zeer kort houden van overige vegetaties. Dergelijke maatregelen dienen uitsluitend voor het voorkómen van vestiging, niet voor het bestrijden van al aanwezige broedgevallen. Op deze wijze wordt voorkomen dat broedvogels gaan broeden op de ingreeplocatie, waarna werkzaamheden ook in het broedseizoen kunnen plaatsvinden.
- Droogvallen of dempen van open wateren dient zoveel mogelijk voorkomen te worden gedurende de periode van voortplanting van amfibieën (maart-juli).
- Sloten en plassen worden voorafgaand aan dempen of droogvallen soortenvrij gemaakt onder begeleiding van een ecooloog met deskundigheid op het gebied van amfibieën en vissen.

6.3 TIJDELIJKE NATUUR

Ontwikkeling van het gebied kan leiden tot vestiging van nieuwe beschermde soorten binnen het plangebied. Om te voorkomen dat deze soorten leiden tot procedures in het kader van de Wet natuurbescherming, bestaat de mogelijkheid om het project onder Tijdelijke Natuur te brengen. Tijdelijke Natuur is natuur die spontaan ontstaat als wordt afgezien van natuurwerend beheer. Bij Tijdelijke Natuur is vooraf juridische toestemming geregeld om deze natuur op een later tijdstip te mogen verwijderen. Belangrijk is om het project aan te melden als tijdelijke natuur vóórdat met het werk wordt begonnen. Dit aanmelden kan via een ontheffing of via een gedragscode:

- Ontheffing Tijdelijke Natuur: Aanvragen bij Provincie Gelderland. De aanvraag wordt expliciet getoetst door het bevoegd gezag, hiervoor worden legeskosten in rekening gebracht. Houd rekening met 6-13 weken die het bevoegd gezag nodig heeft voor het beoordelen van de aanvraag. Een ontheffing vervalt na 10 jaar, tenzij tijdig verlenging wordt aangevraagd.
- Gedragscode Tijdelijke Natuur: Project aanmelden op de website van de Stichting Tijdelijke Natuur (www.tijdelijkenatuur.nl). Stichting Tijdelijke Natuur zet de stukken binnen twee weken op haar publiek toegankelijke website en geeft de aanmelding door aan de betreffende provincie. Op deze wijze is ook handhaving op de hoogte van de aanmelding. De eigen verantwoordelijkheid dat de initiatiefnemer zich houdt aan de bepalingen in de gedragscode speelt een grote rol. De aanmelding voor de gedragscode moet elke 5 jaar herbevestigd worden.

6.4 AANBEVELINGEN

- Om de voorgestelde mitigerende maatregelen te borgen is wordt aanbevolen om deze op te nemen in een ecologisch werkprotocol. Uitvoering van de mitigerende maatregelen is nodig om overtreding van de Wnb te voorkomen.
- In dit protocol dienen eveneens maatregelen te worden opgenomen om zorgvuldig om te gaan met soorten die zich in het kader van tijdelijke natuur vestigen in het gebied.

6.5 VERVOLGONDERZOEK

Uit het onderzoek is gebleken dat het verspreidingsbeeld van streng beschermde soorten binnen het onderzoeksgebied actueel en volledig is. Vervolgonderzoek is niet nodig.

6.6 SAMENVATTING

In onderstaande tabel is een samenvatting gegeven van de resultaten van het onderzoek. De kleuren geven aan of specifiek aandacht besteed moet worden aan de aanwezige natuurwaarden.

GROEN	: geen problemen, de werkzaamheden kunnen zonder meer worden uitgevoerd.
ORANJE	: attentie vereist: de werkzaamheden zijn gebonden aan een periode of wijze van uitvoer.
ROOD	: de werkzaamheden kunnen pas worden uitgevoerd na het treffen van mitigerende maatregelen.
PAARS	: voor uitvoering van de werkzaamheden is een ontheffing nodig.

NATUURWAARDEN	NEGATIEVE EFFECTEN ALS GEVOLG VAN DE INGREEP	MITIGERENDE MAATREGELEN	ONTHEFFING NODIG?
WNB: SOORTENBESCHERMING			
Vogels	Verstoring in broedseizoen	Werken buiten broedseizoen voor vogels (dat loopt van maart t/m juli), of mitigerende maatregelen treffen vóór aanvang broedseizoen	Nee
Amfibieën	Kans op sterfte individuen door dempen van sloten of plassen	Tijdig wegvangen en verplaatsen van amfibieën	Nee
Vissen	Kans op sterfte individuen door dempen van sloten of plassen	Tijdig wegvangen en verplaatsen van vissen	Nee
WNB: GEBIEDSBESCHERMING			
Locatie ligt buiten N2000, geen externe werking	Geen	Geen	Nee

7 BRONNEN

- Burgt, H.H.J. van der, 2016. Quick scan flora en fauna Bestemmingsplan Beuningse Plas. ECOquickscan, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Loo.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Grote modderkruiper. Versie 1.0.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Poelkikker. Versie 1.0.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Rugstreeppad. Versie 1.0.
- Nationale Databank Flora en Fauna, gegevensaanvraag 23-04-2018.
- De Boer, J.R. & H.A.E. Simons, 2018. Zandwinning Beuningse Plas (Boskalis) in Beuningen (Gld). Onderzoek luchtkwaliteit en stikstofdepositie. LBP Sight, Nieuwegein.
- Van Kessel, N. & J. Kranenbarg, 2012. Vissenatlas Gelderland. Ecologie en verspreiding van zoetwatervissen in Gelderland. Uitgeverij Profiel, Bedum.

De zwarte lijn geeft de begrenzing van het onderzoeksgebied weer. De nummers in de kaart verwijzen naar de foto's op pagina 8.